

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

OUTLINE

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

บทนำ

ปัญหาคอร์รัปชันได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน จำเป็นที่ต้องสร้างองค์ความรู้ให้บุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจในสาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การคอร์รัปชัน เข้าใจผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวม

กฎหมายและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests - COI)

พ.ร.บ. ปปช. พ.ศ. 2542 ม. 100 ม.103 และ ม. 103/1 ฯลฯ
และ นิยาม COI ของ ก.พ. ประเภท COI ปัจจัยที่ก่อให้เกิด COI และพฤติกรรมเสี่ยงของ COI

ACT!
NOW!

แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

แนวทางปฏิบัติตามมาตรา 100 แห่ง พ.ร.บ. ประกอบ รธน.
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต : ก่อน - ขณะ - หลังดำรงตำแหน่ง

กรณีการรับของขวัญหรือผลประโยชน์

กรณีการเรียกรับ

โทษการฟ้อพิน

กรณีศึกษา

ช่องทางและขั้นตอนการแจ้งเบาะแส

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด

ขั้นตอนกระบวนการดำเนินการ

ศาลปกครอง

สำนักงาน ป.ป.ช.

หน่วยงานต้นสังกัด

ขั้นการร้องเรียน

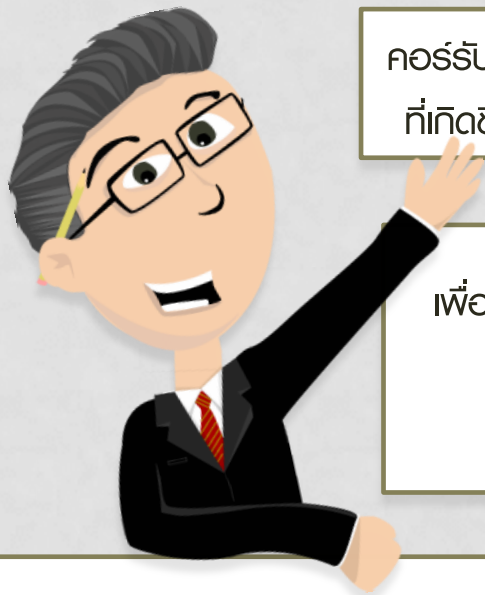
ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานพุทธตรวจการแผ่นดิน

ขั้นการวินิจฉัย

ผลการพิจารณา

บทนำ

คอร์รัปชันเป็นปัญหาใหญ่
ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ

หน่วยงานต่างๆ ต้องเร่งสร้างความเข้าใจ
เกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตน
และประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests –COI)

เพื่อให้ตระหนักถึงผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งของผลประโยชน์กับข้อ
และเพื่อเป็นพื้นฐานการปฏิบัติตนในการสร้างสังคมที่สุจริต โปร่งใส
ใสสะอาด ลดทุจริตประพฤติมิชอบ ในสังคมไทยให้เทียบเท่าสากลได้

ศ. Robert Kiltgaard นิยามการคอร์รัปชัน ไว้ว่า

$$C = M + D - A$$

การคอร์รัปชันจะเกิดมากขึ้น ถ้ากฎระเบียบไม่ชัดเจน
ไม่มีการตรวจสอบที่ดี และหากการตัดสินใจอิงตาม
การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่อย่างสูง

ประเภทการคอร์รัปชัน

- คอร์รัปชันสีขาว : ไม่มีใครว่าผิด เป็นตามขนบธรรมเนียมประเพณี
- คอร์รัปชันสีเทา : พู้น่าว่าผิด แต่ประชาชนไม่แน่ใจ เช่น
ค่าน้ำร้อนน้ำชา การให้ค่านายหน้า เป็นต้น
- คอร์รัปชันสีดำ : พู้น่าและประชาชนเห็นว่าผิดชัดเจน ต้องได้รับโทษ
ตามกฎหมาย (คนทำไม่สนว่าผิดกฎหมาย รัฐเสียหาย)

กฎหมาย และความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้อง

กฎหมาย

- พ.ร.บ. ประกอบ ธรร.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม ม. 100 ม.103 และ ม. 103/1
- ประกาศ กก. ปปช. เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมดามาก่อน จ.ก. รัฐ พ.ศ. 2543
- ประมวลจริยธรรมฯ : คำนิยามหลัก 9 ประการ/ หมวด 2 ข้อ 5 / และ หมวด 2 ข้อ 6

คำนิยาม ของ COI

สำนักงาน กพ. นิยามไว้ว่า
สถานการณ์ หรือการกระทำ
ที่บุคคลมีประโยชน์ส่วนตัว
มากจนมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ตน
รับผิดชอบอยู่ และส่งผลกระทบต่อส่วนรวม

คอร์รัปชันไม่ใช่ COI

แต่ COI เป็นต้นเหตุพื้นฐาน
ของการคอร์รัปชัน

ประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อน

- การรับของขวัญหรือรับผลประโยชน์
- Self-Dealing
- Post-Employment
- การทำงานพิเศษ
- การรับรู้ข้อมูลภายใน (Inside Information)
- การนำทรัพย์สินส่วนราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว
- การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork Barreling)

กฎหมาย และความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่เอื้อให้มี COI

- ฐานคิดแบบฐานสืบ ไม่แยกแยะระหว่างเรื่องส่วนตัว และเรื่องส่วนรวม
- ฐานความคิดเรื่องตอบแทนบุคคล
- พฤติกรรมการใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย
- ความจำเป็นในการรักษาตัวรอดและลดการเพิ่ชนปัญหาเกี่ยวกับค่านิยมการมี COI
- ปัญหาโครงสร้างการบริหาร การตรวจสอบ ถ่วงดุลไม่มีประสิทธิภาพ
- ตัวกฎหมายไม่เพียงพอต่อการป้องกัน และป้องปรามผู้กระทำความผิด

พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมี COI

- การปฏิสัมพันธ์กับภาคเอกชน
- การทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง
- การตรวจตราเพื่อควบคุมมาตรฐานของการทำงาน หรืออุปกรณ์
- การอนุมัติหรืออนุญาต การออกใบอนุญาต ให้ประกอบวิชาชีพ
- การกระจายงบประมาณ
- การปรับการลงโทษ
- การให้เงินหรือสิ่งของช่วยเหลือผู้เดือดร้อน การตัดสินข้อพิพาท
- การรับของขวัญ ของกำนัลจากผู้ที่มาติดต่อ อันเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่

ระบบคิดฐาน 10

ANALOG

ระดับของพิด-ถูก

พิด 0...1...2...3...4...5...

6...7...8...9 ถูก

ไม่สามารถแยกประโยชน์ส่วนตน
ออกจากส่วนรวมได้

ใช้น้ำประปาหลวงสร้างรถ

นำรถหลวงมาใช้ในธุระส่วนตัว

นำอุปกรณ์ไฟฟ้าส่วนตัวมาชาร์ตที่ทำงาน

รับของขวัญจากพุ่มาติดต่อราชการ

เจ้าหน้าที่ของรัฐยังมีระบบคิดที่
นำประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมปะปนกัน แยกแยะ
ไม่ออก นำสิ่งของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน
เบียดบังราชการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเหนือกว่า
ส่วนรวม คอยแสวงหาประโยชน์จากตำแหน่ง
หน้าที่ราชการเพื่อตนเอง เครือญาติ
หรือพวกพ้อง

ระบบคิดฐาน 2

DIGITAL

สามารถแยกประโยชน์ส่วนตน
ออกจากส่วนรวมได้

ไม่ใช้น้ำประปาหลวงสร้างรถ

ไม่นำรถหลวงมาใช้ในธุระส่วนตัว

ไม่นำอุปกรณ์ไฟฟ้าส่วนตัวมาชาร์ตที่ทำงาน

ไม่รับของขวัญจากพุ่มาติดต่อราชการ

คิดแยกแยะพิด-ถูก

0 เท่ากับ ไม่ใช่/พิด

1 เท่ากับ ใช่/ถูก

เจ้าหน้าที่ของรัฐมีระบบคิดที่สามารถ
แยกออกชัดเจนว่าสิ่งไหนถูก/พิด
สิ่งไหนทำได้/ไม่ได้ สิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนตน/ส่วนรวม
ไม่นำสิ่งของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน
ไม่เบียดบังราชการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่า
ส่วนตน ไม่แสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่
ไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากการ
ปฏิบัติหน้าที่

แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

แนวทางการปฏิบัติตน (ตามมาตรา 100)

แห่ง พ.ร.บ. ประกอบ รธน. การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ขั้นเตรียมพร้อม

ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งเป็น จนก. รัฐ

- ตรวจสอบตนเอง คู่สมรส บุตร ว่ามีการดำเนินกิจการใดๆ บ้างที่เกี่ยวกับรัฐ
- ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ขั้นดำเนินการ

การปฏิบัติหน้าที่หรือดำรงตน
ในระหว่างเป็น จนก. รัฐ

- ห้ามไม่ให้ จนก. รัฐ และ คู่สมรสดำเนินการใดที่เป็น COI ตามที่กำหนดไว้

ขั้นพ้นตำแหน่ง

หลังพ้นตำแหน่งไม่ถึง 2 ปี

- ห้าม จนก. รัฐ และคู่สมรส ดำเนินการใดๆ ที่เป็น COI ต่อไปอีกเป็นเวลา 2 ปี นับแต่พ้นจากตำแหน่ง

กรณีรับของขวัญ

2 ประเภท

1

ของขวัญที่สามารถคิดราคาได้ รวมถึงสินค้าบริโภค ความบันเทิง การเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้

2

ของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่คิดเป็นราคาไม่ได้ เช่น การให้บริการส่วนตัว การเข้าถึงประโยชน์

ประโยชน์อื่นใด

1

การลดราคา

2

การรับบริการ

3

การรับการฟักอบรม

4

การรับความบันเทิง

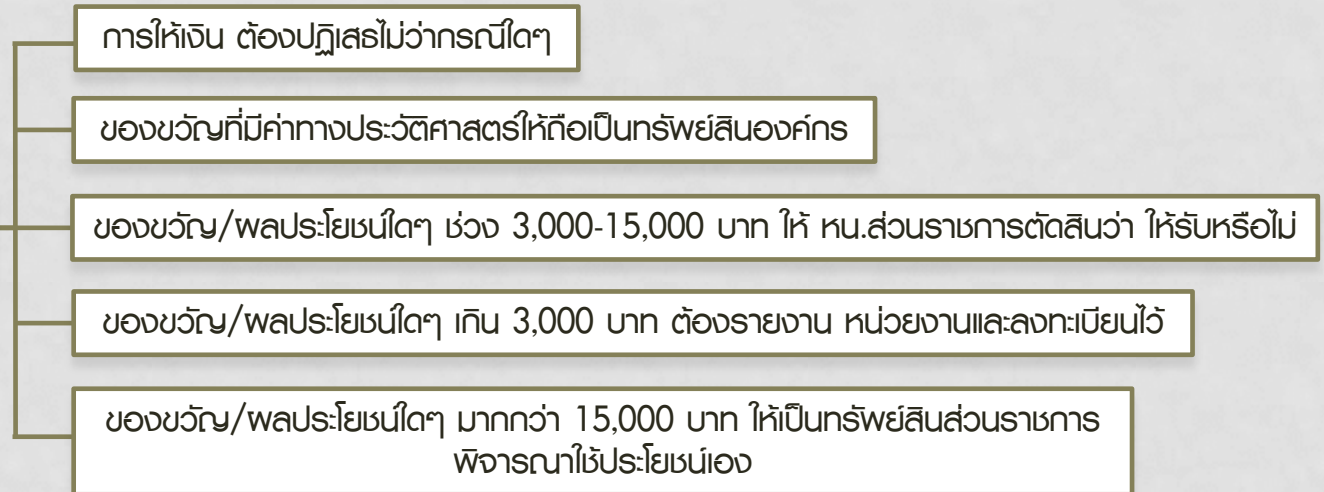
5

สิ่งอื่นในลักษณะเดียวกัน

แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

กรณีรับของขวัญ

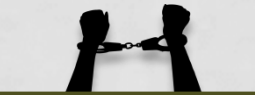

กรณีการเรียกรับ

ศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติควบคุมการเรียกรับ พ.ศ. 2487
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเรียกรับของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียกรับของหน่วยงานของรัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549
- ประกาศคณะกรรมการควบคุมการเรียกรับของหน่วยงานของรัฐ
- มติคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับการเรียกรับ
- แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน : กรณีการเรียกรับ

แนวทางการปฏิบัติเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

โทษการฟ้อฟัน

ตัดเงินเดือน / ตัดเงินเดือน / ไล่ออก / โทษทางอาญา

กรณีตัวอย่าง

1

ข้าราชการได้รับมอบหมายให้เป็นกรรมการกำหนดขอบเขตการดำเนินโครงการใดๆ

ข้อพึงปฏิบัติ ต้องกำหนดคุณสมบัติต่างๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์และความคุ้มค่าของทางราชการเป็นสำคัญ ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และเปิดเผยข้อมูลตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540

2

บริษัทที่ปรึกษานำกระเช้าของขวัญมาสวัสดิ์ปีใหม่ข้าราชการผู้รับผิดชอบโครงการ

ข้อพึงปฏิบัติ ข้าราชการผู้นั้นจะต้องคำนวณราคาของขวัญ ถ้าหากเกิน 3,000 บาท ต้องดำเนินการตามระเบียบ และต้องศึกษาประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ช่องทางและขั้นตอนการแจ้งเบาะแส

กรณีเกิดขึ้นกับตัวเอง

พิจารณาถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นว่าส่วนรวมเสียผลประโยชน์
หากส่วนรวมเสียผลประโยชน์ ควรหลีกเลี่ยง / กอนตัว
ออกจากกรรมการ

กรณีเกิดขึ้นกับผู้ร่วมงานหรือคนใกล้ชิด

ควรให้คำแนะนำด้วยการอธิบายให้เข้าใจถึงกรณีต่างๆ
และพลหรือโทษของความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน
และผลประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งแนะนำวิธีป้องกัน

เมื่อพบเห็นหรือมีหลักฐานว่าเจ้าหน้าที่
ทุจริตสามารถร้องเรียนไปได้ที่

หน่วยงานต้นสังกัด

ศูนย์ดำรงธรรม
กระทรวงมหาดไทย
#1567

สำนักงาน ป.ป.ช.
#0-2528-4800

มูลนิธิประเทศไทย
ใสสะอาด
#0-2547-1711

ศาลปกครอง
#1355

สำนักงานพุทธตรวจการแผ่นดิน
#0-2271-8000

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
#1676

ช่องทางและขั้นตอนการแจ้งเบาะแส

1. ขั้นการร้องเรียน

ขั้นตอนกระบวนการดำเนินการ

เมื่อข้าราชการมีความสงสัยว่า ข้าราชการของรัฐกระทำการใดในฐานส่วนตัวขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบ ให้ข้าราชการยุติการกระทำดังกล่าว แล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมประจำส่วนราชการพิจารณา

2. ขั้นการวินิจฉัย

การพิจารณาโดยบุคคลที่ได้รับมอบหมายหรือมีอำนาจดำเนินการ

พิจารณาว่าเป็นความผิดตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนหรือเป็นความผิดทางวินัย พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

3. ผลการพิจารณา

ผิดจรรยาและผิดวินัย

ดำเนินการทางวินัยตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ต่อไป

ผิดจรรยา/ไม่ผิดวินัย

คณะกรรมการจริยธรรมประจำส่วนราชการนำเรียนหัวหน้าส่วนราชการพิจารณา
ถ้าเตือนนำไปประกอบการพิจารณาแต่งตั้งเลื่อนเงินเดือนหรือสั่งให้ผู้นั้นได้รับการพัฒนา

ไม่ผิดจรรยา

ให้ยุติเรื่อง

ไม่บันทึกผลการสอบสวนไว้ในแฟ้มประวัติของผูกร้องเรียน

ร่วมกันสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมสุจริต โปร่งใส
และเป็นสังคมที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา
ให้เป็นสังคมใสสะอาด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
นำพาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สืบไป

สามารถดาวน์โหลด
คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน
ได้ที่ www.nesdb.go.th
ภายใต้หัวข้อบริการ

สนใจข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อที่
ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต
ชั้น 4 อาคาร 5 สศช.
โทร 0 2280 4085 ต่อ 5419-
5422

ขอขอบพระคุณ

